

Premodre glave.

Po narodni smešnici spisal *Silvester K.*

XXII.

ekoč so bili Zabržani za domače potrebe posekali toliko lesa, kolikor še nikdar prej — tudi ne pri zidanju slavnoznane občinske hiše. Z nestrpnostjo so čakali snega, ker je v snegu spravljanje lesa najložje. Res je prišla zima, toda željno pričakovanega snega je prinesla toliko, da ni bilo skoraj mogoče od hiše. S spravljanjem lesa ni bilo nič, in Zabržani so bili v veliki zadregi. Kako pa tudi ne, ko je bila potreba tako velika, a se je pomalem že začela bližati pomlad.

Pa poreče kdo izmed mladih čitateljev, naj bi bili bruna spravili brez snega, torej po suhem domov! Toda pri Zabržanih je bila zadeva ta: kako bi se dala bruna tudi brez snega spraviti domov, tega si nihče še misliti ni upal, zakaj kaj takega niso bili Zabržani dozdej storili še nikdar, in izraza ‚spravljanje lesa‘ in pa ‚sneg‘ sta si bila pri njih v zvezi kakor oba konca okrogle klobase.

Toda v velikih potrebah in hudih silah je imel občinski svet sveto pravico, ovreči vsakdanje navade in običaje. Na to pravico se je opiral tudi v tem slučaju, ko je začel premišljati, kako bi se dala bruna tudi v toplem letnem času spraviti domov.

Kraj, kjer je ležal posekani in obtesani les, je bil ob strmem in visokem gorskem rebbru. Zbrana komisija prikoraka na lice mesta, in ker je imel župan kot predsednik prvo besedo, skuha zbranim sledečo pametno, ki jo hočem zaradi njene velemodre vsebine takoj toplo in brez izpremembe povedati:

„Slavna komisija! Vsako stvar, ki se ne more gibati iz lastne volje, a jo hočemo spraviti na drugo mesto, moramo tja vleči. Tudi z našim lesom je tako. Da ga spravimo v dolino, ga bo treba tja vleči. Ker pa je hrib precej strm, bi bruna utegnila tuintam postati svojeglavna in nam delati preglavice. Kako to preprečiti? Stvar si mislim tako: dva naj vlečeta naprej, dva pa naj držita nekoliko slabeje nazaj. Tako bo vsako drevo na obeh koncih v naši oblasti in na ta način, mislim, se kmalu rešimo nadloge!“

Komisija se strmé pogleda in prikima, rekoč:

„Ta je pametna! Ta je edino modra! Le tako je mogoče in nič drugače!“

Kako se je vršilo delo, ne bom popisoval, zakaj četudi drugim ljudem ne — pa Zabržanom je šla vsaka neumnost izpod rok. Le ko se pripravljajo privezati zadnje drevo in ga na obeh koncih nekoliko prevzdigujejo, se jim samovoljnež izpodmakne in se popolnoma sam napoti v dolino.

„Aha!“ se zasliši iz ust župana in: „Aha!“ se zasliši iz ust vse komisije, ki je nadzorovala delo, in takoj je vedel vsak, kako bi se bilo delo dalo izvršiti na najpreprostejši način.

Prigodbica je s temi vrsticami pravzaprav kočana; vendar imam še nekaj dostaviti. Hudomušneži namreč trdijo, da so Zabržani zavlekli vsa bruna nazaj v hrib ter jih potem na nov način, ki jih ga je naučila priroda sama, spustili zopet v dolino.

XXIII.

Ker se dandanašnji že toliko sliši o požarnih brambah in njihovem uspešnem delovanju pri raznih suhih in mokrih požarih, hočem tudi jaz nekaj povedati o gašenju, in sicer o gašenju pri Zabržanih. Način, kako se je gasilo, je res imeniten in v zgodovini raznih narodov dozdej še edin. Nočem pa morebiti s tem naglašati, naj bi naše požarne brambe posnemale Zabržane.

Nekoč prileze ob palici v Zabrd stara beračica in prosi za prenočišče. Dobi ga v usmiljeni hiši, kjer ji ležišče odkazejo pod streho na velikem kupu prediva. Starka leže spat, a je drugega jutra mrtva. Ker je imela po naključju povezok prediva na ustih, je bilo seveda splošno mnenje, da se je starka zadušila v predivu.

Morebiti se bo že kateri izmed mladih čitateljev hudoval, češ, čemu se li vlačí ta oseba v pripovedovanje, ko je vendar mrtva in nima z gašenjem nikakega opravka. Opravka res ni imela, vendar je posredno dala nagib umnemu početju.

Nekoč namreč nastane v vasi požar. Ves trud, da bi se pogasil, je zaman. Voda ne pomaga nič. Ko je že vse skrajno obupano, se oglasi v veliko vzradoščenje zbeganih Zabržanov modra glavica, ki reče:

„Če hočemo gorečo hišo rešiti, moramo kmalu pogasiti ogenj. A ker z vodo nič ne opravimo, vzemimo katero drugo snov. Ker voda ne pogasi ognja, vzemimo snov, ki ga bo zadušila. Jaz bi že vedel eno imenovati, zakaj če zaduši človeka, čemu bi tudi ognja ne!“

Komaj je bil umen govornik povedal zadnjo besedo, že pride vsem nesrečna beračica na misel in v prihodnjem trenutku se že slišijo burni klici:

„Prediva, prediva! — Prediva sem!“

Staro in mlado se poizgubi po hišah in začne na kup nositi imenovano snov ter jo metati v ogenj. Kakšno je bilo gašenje, si lahko mislite. Namesto ene hiše so začele zdaj goreti vse po vrsti. Hud veter pa je prav marljivo netil visoko se dvigajoč plamen. Kmalu uvidijo Zabržani, da je vsa vas izgubljena. Toda že jih popade nov strah. Njive namreč, kjer je popolnoma dozorelo žito že čakalo žetve, so bile v bližini gorečih hiš. Kaj bo, če se ogenj razširi tudi čez njive?

Vsa srca so strepetala v prehudem strahu tako močno, da so se možem na prsih premikali telovniki in so ženicam poskakovali levi rokavi.

„Veste kaj?“ se oglasi župan, „da ne bo ogenj mogel iz vasi, zaprimo obe lesi, *) ki sta na obeh koncih naše vasi. Tako zapremo ognju pot, in če že zgori vas, nam ostane vsaj žito!“

*) Lesa je pri plotih čez pota in ceste in se da odpirati in zapirati; znana je bolj v goratih krajih.

Polovica Zabržanov jo udere na eno stran, druga polovica jo po bliskovo popiha na drugo stran, in kmalu sta obe lesi trdno zaprti. Ker istočasno potihne tudi veter, pogorijo res samo hiše, a žito ostané.

Ko se požar poleže, si ogledujejo Zabržani pogorišče in se žalosti solzijo. Župan jih pa tolaži, rekoč:

„Potolažite se, prijatelji! Hiše si postavimo lahko takoj druge, žita pa bi ne mogli letos več nasejati in požeti. Glejte — in žito nam je ostalo! Ostalo pa nam je, ker smo zaprli lesi. Ogenj bi bil sicer gotovo ušel iz vasi, zakaj tako je bruhal v lesi, da sta — kakor sami vidite — obe pogoreli!“

Besede županove so naredile globok vtisk.

Vztrajna trma.

Spisal Ivo Trošt.

Gospodar Vrhovec na Višavi je imel hlapca Miška. Bil je Miško vse drugo rajši, samo ne poslušen. Neke nedelje zjutraj ga kliče gospodar zgodaj, da bi vstal in izvršil vsakdanja opravila že pred božjo službo. Miško se nemarno in leno obrne na drugo uho ter zagodrnja glasno: „Ne vem, zakaj treba človeka klicati, naj vstane? Pustite ga spati. Ko se naspí, vstane sam brez klicanja.“

Vrhovec ni vedel, ali bi se smejal ali jezil Miškovi modrosti.

Za dolgo šele vstane leni Miško ter se loti vsakdanjih opravil. Mudilo se mu ni nikamor. Zopet ga je moral opozoriti gospodar: „Miško, odpravi se k maši; prvič že zvoní, sem slišal.“

„Oče, vi ste slišali samo zvoniti, a ne veste, kje.“

Ko mu gospodar pojasni, da prišedši z Višave v dolino že lahko popraša, kje bo danes maša, se odreže hlapec:

„Če pojdem v cerkev, pa molil ne bom.“

